

د ملگرو ملتونو د امنیت شورا غړو د سولې په پروسه کې د افغان میرمنو معنی لرونکې ګډون او د سولې تړون کې د بنځو د حقونو خوندي کول او همدا راز په تیرو 19 کلونو کې د افغان میرمنو د لاسته راوړنو محافظت د اهمیت په اړه یوه غیر رسمی غونډه وکړه. دغه غونډه د افغانستان د خبرو اترو د احتمالي پیل په اړه په یو مهم وخت کې جوړه شوه. یاده غونډه د ملگرو ملتونو د افغان بنځو د ملگرو ډلې په کوربه توپ چې د افغانستان او بریتانیا له خوا رهبري کېږي او د جرمني او اندونیزیا هیوادنو په ملاتړ چې د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو امنیت شورا کې د افغانستان Pen-holders دي، جوړه شوه.

د تنظیم کوونکو دایمي نمایندګېو د بیانو وروسته، دغه غونډه د افغانستان لومړۍ مېرمن آغلې رولا غني له خوا پرانیستل شوه. په یادې غونډې کې آغلې حسینه صافي د بنځو چارو وزیرې، آغلې حبیبه سرايي د خبرو اترو د ډلې غړې، آغلې غزال حارث د افغانستان د بازرس (Ombudsperson) دفتر مشرې، آغلې دیبورا لیونز په افغانستان کې د ملگرو ملتونو ځانګړې استازې، آغلې عالیه بنت احمد الثانی په ملگرو ملتونو سازمان کې د قطر دایمي استازې د پنلست په توګه ګډون وکړ. د امنیت شورای غړو او ورپسې د ازبکستان او ناروې استازو هم په دغه غونډه کې خبرې وکړې. د آغلې بارونیس فیونا چې د ملگرو ملتونو د افغان بنځو د ملگرو ډلې افتخاري غړیتوب لرې د وینا سره دغه غونډه پای ته ورسیده.

د افغانستان لومړۍ مېرمن آغلې رولا غني په خپل شرګندونو کې ووېل چې افغان مېرمنې په دې وروستیو کلونو کې د سولې په اړه سیاسي بحثونو کې مرکزیت درلود. آغلې رولا غني د سولې نوبت لپاره ملي اجماع چې په کې د افغانستان په کچه د ۱۵۰۰۰ مېرمنو سره مشوره شوې او همدا راز د ۲۰۱۹ کال د سولې په اړه لویه جرګې کې د افغان مېرمنو ګډون په ګوته کړ. هغې وویل چې د خبرو اترو د ډلې غړیو په ګډون، افغان مېرمنې به اوس هم د سولې لپاره مرکزیت ولري. آغلې غني زیاته کړه چې افغانان چمتو وو چې په افغاني ټولنه کې د طالبانو هرکلی وکړي خو د افغان بنځو د حقونو په قیمت نه. په آخر کې د افغانستان لمړۍ مېرمن ټینګار وکړ چې طالبان نشي کولی د تاوتریخوالي سره خپل قانون یوځل بیا تکرار کړي او باید په دې پوه شي چې د افغانستان ټولنه له 2001 کال راهیسې بدله شوې.

د لومړۍ مېرمن د وينا وروسته، د پنل (Panel) غړو خپله ويناوې پيل كړې. په پېل كې مېرمن حسينه صافي ټينگار وكړ چې د سولې بريالۍ پروسه په افغان ميرمنو چې د خپل ستونزو او مسالو پخپله رهبري كولو ته چمتو دي، پانگونې ته اړتيا لري. هغې د افغانو بنځو د عدالت غوښتنې په ملاتړ كې د نړيوالې ټولنې رول په گوته كړ او د بنځو اړتياو ته د غوږيدو لپاره په ځانگړې ډول د سولې په اړه، د افغان حكومت ژمنتيا هم روښانه كړه. مېرمن صافي همدارنگه په ولايتي او لوړه كچه دولتي پوستونو كې د بنځو په گمارنې ټينگار وكړ او دغه كمارنې يې د بدلون د ټينگو شاخصونو په توگه وگڼل.

آغلې حبيبه سرايي ټينگار وكړ چې ټولې افغان ميرمنې، په كليوالي سيمو او ښارونو كې په گډه د اساسي قانون له مخې د خپلو حقونو په خوندي كولو ټينگار كوي. هغې زياته كړه چې د خبرو اترو ټيم چمتو دي چې مذاكرات د خورا څرگند دريځ او سولې ته ژمنې سره پيل كړي. دغه ټيم به داسې يو افغانستان ته ژمن وي چې پكې د بنځو حقونو ته درناوي او وده ورکړل شي او د آزاد او مشاركتي جمهوريت او د هغه د بنسټونو د اساسي ارزښتونو ساتنه پكې كېږي.

مېرمن حارث زياره كړه چې د اتباعو حقونو او آزاديو ته هر ډول جوړجاړي به د نږدې دوه لسيزو لاسته راوړنې له مينځه ويسي، او دا چې كه څه هم ټول افغانان د سولې غوښتونكي دي، خو بيا هم داسې سولې ته اړتيا ده چې يوه همه شموله پروسې ته درناوي ولري، نه يوه داسې سوله چې د بنځو او مذهبي اقليتونو به محروميت تمامه شي. هغې همداراز دغه موضوع د ۲۰۰۴ كال د افغانستان د اساسي قانون په چوكاټ كې روښانه كړه. هغې وويل چې دغه سند د اسلام، ديموكراتيکو ارزښتونو او اصولو، بشري حقونو او د افغانستان كلتور سره پخلاينه كوي.

په افغانستان كې د ملگرو ملتونو استازې وويل چې د بنځو حقونه او آزادي گانې به د سولې پروسې په اجندا كې به د بحث وړ موضوع گانې وي. هغې ټينگار وكړ چې نړۍ به دې ته وگوري چې ټولې خواوې او اشخاص دې موضوعاتو سره څه ډول چلند كوي او آيا دوی د ۱۰۰ سلنه افغانانو په گټه كار كوي او نه يوازې د ۵۰ سلنه. هغې زياره كړه چې هر ډول جوړجاړي يا شاته تگ به هيڅ له پامه ونه غورځول شي او دا ټول به د هغه برخې په اړه حساب وكړي چې دوی يې لوبوي. د پنل په پای كې د قطر دايمي استازې د سولې پروسې د يوې برخې په توگه د ټولو افغانانو د حقونو د ملاتړ لپاره د خپل هيواد غږ يې پورته كړ او ټينگار يې وكړ چې هر ډول سياسي موافقت بايد د بنځو، ځوانانو او اقليتونو په گډون د ټولو افغانو ونډه خوندي كړي. هغې د سولې په لاره كې د افغانستان سره د مرستې په برخه كې د خپل هيواد رول په

گوته کړ او د بنځو د حقونو تامینول یې د بین الافغاني خبرو اترو د کلیدي موخې په توگه یاد کړ.

د پنل د غړو وروسته، د امنیت شورا غړو د افغان حکومت هڅې وستایلې او د افغانانو په مشرۍ او د افغانانو په مالکیت د سولې پروسې سره خپل ملاتړ څرگند کړ. دوی د سولې پروسې په ټولو برخو کې د افغان میرمنو د شاملولو، د دایمي اوربند ټینګښت او په خبرو اترو کې کې د مدني ټولنې د معنی داره بنسټلېا پر اړتیا ټینګار وکړ. دوي دا موضوع روښانه کړه چې په افغانستان کې بنځینه سولې جوړوونکې او د بشري حقونو مدافعین د تاو تریخوالي لوړه خطر سره مخ دي او د دوی امنیت باید خوندي شي او ټینګار یې وکړ چې نړیواله ټولنه باید ډاډ ترلاسه کړي چې د تیرو دوه لسيزو ټولنيزې، سیاسي، او اقتصادي لاسته راوړنې خوندي شوي دي. د امنیت شورا غړيو وروسته، د ازبکستان دایمي استازي او د ناروې شارژدافیر خبرې وکړې. د ناروې شارژدافیرې د سیاسي جوړجاړي پر اړتیا ټینګار وکړ چې پکې د افغان ځوانانو، بنځو او اقلیتونو حقونه خوندي وي، او همدارنگه یې د سولې پروسې په ټولو مرحلو کې د میرمنو برخه اخیستنه او د بنځو د سولې جوړونکو او د بشري حقونو د مدافعینو د خونديتوب ډاډمنولو باندې ټینګار وکړ. د ازبکستان سفیر د خپل هیواد ژمنیتا تایید کړه چې د بنوونیزو موسسو د رامینځته کولو له لارې د افغانو میرمنو ځواکمن کولو ته به دوام ورکړي او د سولې خبرو اترو او در کرونا وایروس د ناروغۍ پر مهال مرستو په شمول، په بیلابیلو مسلو کې به د افغانستان سره مرسته وکړي.

دغه ناسته د ابيګر بیرونیس لخوا وټرل شوه او په دغه گډ پیغام یې ټینګار وکړ چې په افغانستان کې د سولې او امنیت راوستو لپاره، افغان میرمنې باید د سولې پروسې برخه وي. هغې ټینګار وکړ چې افغان زړورې میرمنې به په خطر کې پاتې شي که موږ دا ډاډ تر لاسه نکړو چې د دوی پرمختګ د اوږدې مودې لپاره خوندي دی. په پای کې په ملګرو ملتونو سازمان کې د افغانستان استازې آغلې عادلې راز ټینګار وکړ چې د غونډې په جریان کې ښودل شوي ملاتړ د امنیت شورا همکارۍ او پیوستون روحیه څرګنده کوي. هغې زیاته کړه چې د نړیوالې ټولنې سره په ګډه به افغانستان داسې یوه سوله لاسته راوړي چې پکې مساوات، عدالت تامین شي او میرمنې او نجونې به پکې په مرکزیت کې وي.

دغه آنلاين ناسته د ملگرو ملتونو د افغان بنځو د ملگرو ډلې له خوا تنظيم شوي په يو لړ غونډو کې ورسټې وه. د ملگرو دغه ډله د ۲۰۱۹ کال د نوامبر په مياشت کې د بنځو د حقونو د ساتنې د اهميت او هغه ونډه چې بنځې يې په ټولنه او دولت کې د سولې هڅو په گډون لوبولې شي، په اړه رامينځته شوه.